

Ujawnienie informacji

dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji ujawnianej zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, część ósma, a także

art. 111a ust 3 ustawy – Prawo bankowe

na dzień 31.12.2017r.

Łomża, 2018

Spis treści

I.	Wstęp	
II.	Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia	
III.	Zakres stosowania – art. 436	
IV.	Fundusze własne – art. 437	
V.	Wymogi kapitałowe – art. 438	
VI.	Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439	
VII.	Bufory kapitałowe – art. 440	
VIII.	Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego - art. 441	
IX.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia	
X.	Aktywa wolne od obciążeń – art. 443	
XI.	Korzystanie z ECAI – art. 444	
XII.	Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445	
XIII.	Ekspozycje na ryzyko operacyjne – art. 446	
XIV.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447	
XV.	Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448	
XVI.	Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449	
XVII.	Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450	
XVIII.	Dźwignia finansowa – art. 451	
XIX.	Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452	
XX.	Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453	
XXI.	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454	
XXII.	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455	
XXIII.	Ryzyko płynności	
	Załącznik nr 1	
	Załącznik nr 2	
	Załącznik nr 3	

I. Wstęp

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2017 r.
2. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
  - 1) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
  - 2) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
3. Bank informuje, że niniejszy dokument obejmuje cały zakres ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 CRR. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust. 2 CRR.

4. Wszelkie dane liczbowe prezentowane są w tysiącach złotych. Bank Spółdzielczy w Łomży prowadzi swoją działalność od 1912 r. Bank Spółdzielczy jest spółdzielnią prowadzącą działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających / Dz.U. Nr. 119, poz. 1252 z późn. Zm./, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe /Dz.U. z 2012r., poz. 1376 z późn. Zm./, ustawy z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze i innych ustaw oraz Statutu Banku. Bank działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną. Obszarem działania obejmuje województwo podlaskie, województwo warmińsko-mazurskiego (powiaty: gołdapski, olecki, ełcki, piski), województwo mazowieckie (powiaty: ostrołęcki, ostrowski, sokołowski, siedlecki, łosicki) oraz województwo lubelskiego (powiat bialski).

5. W 2017 roku Bank prowadził działalność w ramach następującej struktury organizacyjnej:

- Centrala w Łomży,
- Oddział w Łomży: Filia Nr 1 ul. Sybiraków, Filia Nr 2 ul. Wyszyńskiego, Punkt Kasowy w Łomży ul. Konstytucji 3 Maja, Punkt Kasowy w Urzędzie Miasta w Łomży,
- Oddział w Miastkowie,
- Oddział w Nowogrodzie: Filia w Zbójnej,
- Oddział w Śniadowie: PK w Szczepankowie,
- Oddział w Zambrowie.

II. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Łomży” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Łomży na lata 2016-2021” i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji.
2. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym: Polityką kapitałową i dywidendową Banku Spółdzielczego w Łomży, Planem ekonomiczno-finansowym, a także Politykami, Instrukcjami, Zasadami i Procedurami zarządzania ryzykami. Polityki w poszczególnych obszarach ryzyka podlegają zatwierdzaniu przez Radę Nadzorczą.
3. Polityki Banku zarządzania ryzykami zawierają cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
4. Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarte są w **Załączniku nr 1** do niniejszego dokumentu.

Załącznik nr 1 zawiera jednocześnie informacje objęte art. 111 a ust. 3 ustawy – Prawo bankowe.

5. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez Art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w **Załączniku nr 2**.

6. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f. zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w **Załączniku nr 3**.

7. W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:

1) Zarząd Banku składa się z 3 członków Zarządu i w jego skład wchodzi:

- Prezes Zarządu Banku,
- Wiceprezes Zarządu ds. handlowych,
- Członek Zarządu – Główny Księgowy.

Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 rozporządzenia nr 575/2013, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 rozporządzenia nr 575/2013.

2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg „Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Łomży” oraz „Statutu Banku Spółdzielczego w Łomży” biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji

Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w okresach rocznych zgodnie z Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży. Członków Rady Nadzorczej wybiera i odwołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Łomży, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata, jak również dokonuje oceny następczej zgodnie z „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Łomży”. Rada Nadzorcza składa się z 11 osób.

3) Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka zgodnie z art. 9cb ustawy – Prawo bankowe.

5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty odpowiednią Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Łomży definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. Zakres stosowania – art. 436

Nie dotyczy.

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

IV. Fundusze własne – art. 437

Tabela 1. Fundusze własne na dzień 31.12.2017 r.

Pozycje	Kwota
Fundusze własne	27 630
Kapitał TIER I	23 346
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	23 346
Kapitał rezerwowy	20 830
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1693
Fundusz udziałowy	702
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier 1	160
(-) wartości niematerialne i prawne	-39
KAPITAŁ TIER II	4 284
Kwota rezerwy na ryzyko ogólne.	557
Zobowiązania podporządkowane (pożyczka podporządkowana za zgodą KNF)	3 727

Opis podstawowych składników funduszy własnych:

- a) Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy) – tworzony jest głównie z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpisywane wpłacone zgodnie z statutem,
- b) Fundusz ogólnego ryzyka bankowego- tworzony jest zgodnie z art. 127 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r.- Prawo Bankowe (Dz. U. nr 140, poz. 939 z późniejszymi zmianami) na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej.
- c) Fundusz udziałowy wyliczony w wysokości napodstawie zmienionych przepisów w Statucie Banku.
- d) Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I – pozycja ta obejmuje w 50% niezrealizowane zyski (fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego) oraz w 80% niezrealizowaną zysk(odpis aktualizujący wartość aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży – wartość dodatnia).

- e) Wartości niematerialne i prawne – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez bank w kwocie netto, pomniejszające fundusze własne,
- f) Kwota rezerwy na ryzyko ogólne.
- g) Zobowiązania podporządkowane – pożyczka podporządkowana, która jest sukcesywnie amortyzowana przy zastosowaniu dziennej amortyzacji.

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

V.Wymogi kapitałowe – art. 438

1. Skrótowy opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku,
- wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka,
- pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka,
- agregacja kapitału wewnętrznego,
- monitorowanie i raportowanie kapitałowe,

- zarządzenie adekwatnością kapitałową.

System zarządzania kapitałem i ryzykiem Banku zapewnia spójną politykę relacji pomiędzy kapitałem i poziomem ryzyka oraz wewnętrzną kontrolę nad procesem ICAAP, gwarantującą jego prawidłowość oraz dostosowywanie do zmieniających się warunków funkcjonowania.

Bank szacuje kapitał wewnętrzny w okresach miesięcznych zgodnie z wymogami zatwierdzonymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą według „Procedury szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Łomży”.

Proces oceny kapitału wewnętrznego (ICAAP) jest prowadzony w dwóch filarach:

- Filar I obejmuje ryzyka oceniane w ramach wymogów regulacyjnych;
- Filar II obejmuje pozostałe ryzyka uznane za istotne w procesie zarządzania i oceny adekwatności kapitałowej.

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego Banku są rozwiązania oparte o minimalny regulacyjny wymóg kapitałowy (8%) wynikające z zasad określonych dla filaru I.

W kolejnym etapie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyka zidentyfikowane w procesie oceny adekwatności kapitałowej w odniesieniu do:

- ryzyka kredytowego (z zastosowaniem metody standardowej do wyliczenia minimalnych wymogów kapitałowych),
- ryzyka rynkowego (z zastosowaniem metod wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego),
- ryzyka operacyjnego (z zastosowaniem metody podstawowego wskaźnika do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych).

Następnie Bank wylicza wewnętrzne wymogi kapitałowe na pokrycie dodatkowych ryzyk, które są zdefiniowane w Procedurze szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Łomży.

➤ ryzyka koncentracji zaangażowań odnoszącego się do:

1. koncentracji dużych zaangażowań,
2. koncentracji branżowej (w sektor gospodarki),
3. koncentracji przyjętych form zabezpieczeń ekspozycji kredytowych,
4. koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy,

Badany jest poziom zaangażowań w stosunku do wartości granicznych ustalonych w oparciu o poziom posiadanego uznanego kapitału po przekroczeniu którego istnieje konieczność utrzymania dodatkowego kapitału wewnętrznego,

➤ ryzyka stopy procentowej z uwzględnieniem:

1. ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania,
2. ryzyka bazowego,
3. ryzyka opcji klienta,
4. ryzyka krzywej dochodowości.

Badany jest wpływ zmian oprocentowania na poziom funduszy własnych (ryzyko przeszacowania i ryzyko bazowe). Ocenie podlega poziom zrywalności depozytów oraz stopień spłacania przed terminem kredytów (ryzyko opcji klienta). Bank dokonuje badania wpływu niekorzystnych zmian kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy w relacji do funduszy własnych (ryzyko krzywej dochodowości);

- ryzyka płynności – badany jest wpływ szokowego spadku bazy depozytowej na nadzorcze miary płynności i wyznacza się wewnętrzny kapitał, jako koszt pozyskania aktywów płynnych w przypadku spadku wskaźnika poniżej ustalonego limitu;
- ryzyka wyniku finansowego – dokonuje się analizy wielkości planowanego wyniku finansowego na dany rok według planu finansowego zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą, a wielkością zrealizowaną na datę analizy,
- ryzyka kapitałowego (niewypłacalności) – określa się wpływ na adekwatność kapitałową koncentracji funduszu udziałowego oraz pakietu dużych udziałów,.

Pozostałe ryzyka: cyklu gospodarczego i strategiczne.

Ostatnim etapem jest ustalenie sumarycznego wymogu kapitałowego. Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych ryzyk dotyczących zarówno Filaru I jak i Filaru II. Suma wewnętrznych wymogów kapitałowych stanowi łączną wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych. Jeżeli sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy jest niższy niż całkowity wymóg kapitałowy, ustalony w Filarze I, Bank przyjmuje za sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy (kapitał wewnętrzny) wymóg kapitałowy ustalony w Filarze I (wymogi regulacyjne).

Bank spełnia wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z Art. 92 Rozporządzenia UE tzn. objęte:

- łącznym współczynnikiem kapitałowym,
- współczynnikiem kapitału Tier 1,
- współczynnikiem kapitału podstawowego Tier 1 (CET1).

W przypadku groźby przekroczenia lub wystąpieniu przekroczenia wymogów informowany jest bezzwłocznie Zarząd.

Bank nie prowadzi działalności w portfelu handlowym, a dla dużych ekspozycji w portfelu bankowym przestrzega i nie przekracza limitów określonych w art. 395-403 Rozporządzenia.

Bank przy ustalaniu ekspozycji na ryzyko nie stosuje ocen kredytowych sporządzonych przez wyznaczoną ECAI lub agencje kredytów eksportowych.

W zakresie ryzyka kredytowego Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego.

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami wobec MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa i wobec rolników indywidualnych) z wagą ryzyka 100% stosuje się współczynnik korygujący 0,7619.

Ponadto kredytom zabezpieczonych nieruchomością mieszkaniową przypisuje się wagę ryzyka 35% po spełnieniu następujących warunków łącznie:

- jeżeli jest aktualna wycena sporządzona przez rzeczoznawcę majątkowego,
- połowa wartości hipoteki pokrywa kwotę kredytu,
- jeżeli jest aktualne ubezpieczenie nieruchomości.

Wymóg na ryzyko walutowe stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli nie przewyższa 2% funduszy własnych. Nie wystąpiła potrzeba tworzenia wymogów kapitałowych na to ryzyko.

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego.

Niezależnie od powyższego bank w celu minimalizacji negatywnych skutków wystąpienia ryzyk filaru II oraz innych niezidentyfikowanych ryzyk tworzy rezerwę na ogólne ryzyko bankowe.

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE - nie dotyczy.

3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112.

Lp.	Kategorie ekspozycji	Wymóg kapitałowy w tys. zł
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	151
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	2
4.	Ekspozycje wobec instytucji	0
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	11 862
6.	Ekspozycje detaliczne	1 105
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	585
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0
9.	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0
10.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0
11.	Ekspozycje kapitałowe	190
12.	Inne pozycje	763
13.	Zobowiązania pozabilansowe	125
Razem – wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego		14 783

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c);

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

Tabela 3. Wymogi kapitałowe w odniesieniu do ryzyka rynkowego

Lp.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b. nie dotyczy	Nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	0

Łączna wartość kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyk Filaru I i Filaru II w działalności Banku wynosiła na koniec 2017 roku 16 552 tys. zł, z czego 14 783 tys. zł przypadło na wymóg z tytułu ryzyka kredytowego (Filar I) co stanowiło 89,31% kapitału wewnętrznego, 1 475 tys. zł na wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego (8,91% kapitału wewnętrznego). Ponadto utworzono dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko wyniku finansowego w wysokości 294 tys. zł co stanowiło 1,78% ogółu całkowitego wymogu. Wskaźnik pokrycia funduszami własnymi kapitału wewnętrznego wynosi 166,93%.

Tabela nr 4. Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31 grudnia 2017r w tys. zł (FILAR I i FILAR II)

Rodzaj ryzyka	Wymagany wg Banku kapitał wewnętrzny na zabezpieczenie ryzyka	Alokacja kapitału według minimalnych wymogów kapitałowych (Filar I)	Alokacja kapitału ponad minimalne wymogi kapitałowe (Filar II)
Ryzyko kredytowe	14 783	14 783	0
Ryzyko rynkowe (walutowe)	0	0	0
Ryzyko operacyjne	1474	1474	0
Łączny wymóg na ryzyko Filaru I	16 258	16 258	
Ryzyko koncentracji zaangażowań:	0	X	0
dużych zaangażowań	0	X	0
w sektor gospodarki	0	X	0
przyjętych form zabezpieczeń	0	X	0
zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	0	X	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0	X	0
Ryzyko płynności	0	X	0
Ryzyko wyniku finansowego	294	X	294
Ryzyko kapitałowe, z tego:	0	X	0
Amortyzacja pozycji funduszy własnych	0	X	0
Ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego	0	X	0

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

Pozostałe ryzyka, z tego:	0	X	0
cyklu gospodarczego	0	X	0
strategiczne	0	X	0
modeli	0	X	0
Kapitał wewnętrzny	16 552	16 258	294
Fundusze własne Banku	27 630	X	X
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy w [%]	13,35 %	X	X
WSPÓLCZYNNIKI KAPITAŁOWE			
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I w %	11,49%	X	X
Współczynnik kapitału Tier I	11,49 %	X	X
Łączny współczynnik kapitałowy	13,60 %	X	X
Wskaźnik dźwigni finansowej	5,59 %	X	X
Współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego	13,48 %	X	X

Bank Spółdzielczy w Łomży podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwala Bankowi na bezpieczny rozwój.

VI. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439

Nie dotyczy.

VII. Bufory kapitałowe – art. 440

Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym od dnia 1 stycznia 2016 r. **wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0%** dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

VIII. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego - art. 441

Nie dotyczy.

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Należności przeterminowane rozumiane są jako niespłacone w określonych w umowie terminach kwoty odsetek lub rat kapitałowych.

Należnościami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowości. Rezerwy na ryzyko kredytowe zwane „rezerwami celowymi” tworzone są na ekspozycje kredytowe zaklasyfikowane do kategorii normalne dla kredytów i pożyczek detalicznych, kategorii pod obserwacją oraz grupy kredytów „zagrożone”, tj. poniżej standardu, wątpliwe i stracone. Rezerwy celowe w 2017r. tworzone były na zasadach zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z późniejszymi zmianami oraz wewnętrzną procedurą Banku zgodną z rozporządzeniem.

Bank dokonuje klasyfikacji oraz tworzy rezerwy celowe biorąc pod uwagę:

- kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek (dla ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa i kredytów detalicznych);

- dwa niezależne kryteria dla pozostałych kredytów:

➤ kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek,

➤ kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji. Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznany ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne i na 31.12.2017r. wynosiła ona 557 tys. zł.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego. Zabezpieczenia wykorzystywane są jako pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych.

3. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji.

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej, bez uwzględnienia efektów technik redukcji ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2017 r. wyniosła 414 559 tys. zł.

Tabela 5. Ekspozycje według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2017, ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku w podziale na klasy występujące w Banku.

Klasa ekspozycji kredytowej	31.12.2017r.	Średnia (z 4 kwartałów) 12 m-cy
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych - waga ryzyka 0%	49 462	70 744
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych - waga ryzyka 20%	9 458	5 750
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego - waga ryzyka 100%	29	52

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

Ekspozycje wobec instytucji		
- waga ryzyka 0%	102 426	76 300
- waga ryzyka 20%	0	0
- waga ryzyka 50%	0	728
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw		
- waga ryzyka 0%	24	32
- waga ryzyka 100%	194 529	183 849
Ekspozycje detaliczne - waga ryzyka		
0%	2 970	740
75%	18 411	19 534
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach mieszkalnych- waga ryzyka 35%	20 881	19 136
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania		
- waga ryzyka 100%	0	109
- waga ryzyka 150%	0	64
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem - waga ryzyka 150%	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje kapitałowe - waga ryzyka 100%	2 377	2148
Inne pozycje		
- waga ryzyka 0%	4 455	4 937
- waga ryzyka 20%		
- waga ryzyka 100%	9 537	9 810
Razem – wartość ekspozycji	414 559	393 933

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach.

Nie dotyczy. Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski. Bank z uwagi na ograniczony teren działania nie dokonuje analizy zaangażowania kredytowego w rozbiciu na obszary geograficzne i nie ustala limitów koncentracji zaangażowań w tym zakresie.

5. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – zapadalność wg kategorii ekspozycji.

Tabela 6. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2017r.

w tys. zł.

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

	do 1 m-ca	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m- cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat	razem
Sektor finansowy	0	0	0	50	50	892	0	0	0	992
Sektor niefinansowy	4265	8069	13215	23606	30726	74879	63321	18900	2505	239486
Kredyty w ROR w sytuacji normalnej i pod obserwacją	5	10	32	53	0	0	0	0	0	100
Kredyty w rachunkach bieżących w sytuacji normalnej i pod obserwacją	912	2419	4000	5441	0	0	0	0	0	12 772
Pozostałe kredyty w sytuacji normalnej i pod obserwacją	2768	5626	9163	18077	30657	74683	63144	18893	2505	225 516
Kredyty zagrożone i inne należności zagrożone	580	14	20	35	69	196	177	7	0	1098
Budżet	100	1678	323	646	1302	3046	2082	281	0	9458
Razem	4365	9747	13538	24302	32078	78817	65403	19181	2505	249936

W Banku przyjmuje się, iż długi okres zapadalności kredytów to okres powyżej 5 lat. Kredyty zapadalne powyżej 5 lat ukształtowały się na poziomie 87.089 tys. zł., co stanowi 34,84 % kredytów ogółem. Należy zauważyć, iż 65,16 % portfela kredytowego jest zapadalne do 5 lat, co wpływa pozytywnie zarówno na ryzyko płynności, jak również na szybszą rotację środków, a w konsekwencji wyższą rentowność uzyskiwaną przez Bank.

6. W podziale na istotne branże kwota ekspozycji o utraconej wartości (zagrożone)

Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań wobec podmiotów zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do rodzaju produktu, branż i zabezpieczeń do portfela kredytowego. Wybór instrumentów zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku.

Zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o Procedurę szacowania kapitału wewnętrznego oraz oceny adekwatności kapitałowej.

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

Na 31.12.2017r. w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Bank monitoruje portfel kredytowy z uwzględnieniem struktury branżowej w wartościach nominalnych (limity koncentracji), bez podziału na klasy ekspozycji.

Tabela 7. Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych (wartość nominalna) oraz kwota należności zagrożonych i rezerw celowych na dzień 31.12.2017r.

BRANŻA	Udział branż w zaangażowaniu kredytowym ogółem	Wykorzystanie
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	128 523	62,04%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	22 845	11,03%
Budownictwo	11 594	5,60%
Przetwórstwo przemysłowe	10 361	5,00%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9 458	4,57%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	9 270	4,47%
Transport i gospodarka magazynowa	4 441	2,14%
Pozostała działalność usługowa	2 396	1,16%
Górnictwo i wydobywanie	1 966	0,95%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1 309	0,63%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1 187	0,57%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 139	0,55%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	992	0,48%
Edukacja	889	0,43%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	304	0,15%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	223	0,11%
Informacja i komunikacja	203	0,10%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	47	0,02%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
Razem	207 147	100,00%

7. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym; - **nie dotyczy z uwagi na fakt, że bank działa lokalnie.**

8. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji

o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie – **uzgodnienie (saldo) rezerw dla całego portfela.**

Tabela 8. Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2017r. do dnia 31.12.2017r. (w tys. zł.)

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	1,89	0,79	0	456,73	459,41
Zwiększenia	2,23	96,87	9,43	1062,38	1170,91
Wykorzystanie / przesunięcie	0	-28,81	28,81	-0,87	-0,87
Rozwiązanie	2,1	50,79	9,43	3,46	65,78
Stan na koniec okresu	2,02	18,06	28,81	1514,78	1563,67

X. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Na dzień 31.12.2017 roku wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

XI. Korzystanie z ECAI – art. 444

Nie dotyczy.

Bank nie korzysta z ratingów.

XII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększenie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany utrzymując całkowitą pozycję walutową na poziomie nie powodującym konieczności utrzymania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe. Limity na pozycje walutowe indywidualne i pozycję całkowitą wyznaczone przez Zarząd, nie zostały przekroczone.

Bank wyznacza wymóg na ryzyko walutowe w portfelu bankowym metodą porównania całkowitej pozycji walutowej do funduszy własnych. Wymóg wyliczany jest zgodnie z art. 351 Rozporządzenia. Wymóg na ryzyko walutowe stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli nie przewyższa 2% funduszy własnych.

Na dzień 31.12.2017r. całkowita pozycja walutowa wyniosła 0,28 tys. zł. Z uwagi na fakt, że kwota ta nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku, nie powstał obowiązek tworzenia wymogu kapitałowego. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów nie podlega wyliczeniom wymogu.

Z uwagi na skalę działalności walutowej oraz uzyskane parametry generowane ryzyko nie stanowi zagrożenia dla funkcjonowania Banku i kształtuje się na niskim poziomie. Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie (dzienna pozycja walutowa), raporty i wnioski dotyczące ryzyka walutowego są w cyklach miesięcznych przedstawiane na posiedzeniach Zarządu. Rada Nadzorcza Banku zapoznawana jest w okresach kwartalnych.

XIII. Ekspozycje na ryzyko operacyjne – art. 446

Ryzyko operacyjne- możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne.

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy

z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2017r. wynosił 1 475 tys. zł. Bank bada czy kapitał alokowany w ramach metody wskaźnika bazowego jest wystarczający na pokrycie ponoszonego ryzyka.

Identyfikacja i monitorowanie ryzyka odbywa się poprzez analizę zdarzeń zarejestrowanych i sklasyfikowanych do grupy ryzyka operacyjnego oraz ich wpływu na potencjalne straty finansowe jak i niefinansowe.

Dla ryzyka operacyjnego w ramach procesu ICAAP Bank bada i ocenia koszty oraz potencjalne koszty z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.

Sekcja Analiz i Ryzyk Bankowych odpowiedzialna jest za monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego i stwierdza, że zaistniałe zarejestrowane zdarzenia nie miały istotnego wpływu na działalność Banku i jego wynik finansowy.

Nie wystąpiły przesłanki alokacji dodatkowego kapitału wewnętrznego w ramach procesu ICAAP.

W 2017 r. spośród 10 zgłoszonych reklamacji 6 - uznało w całości lub części roszczenie klienta i 4 - nie uwzględniono roszczenia klienta. Obowiązujące terminy rozpatrzenia reklamacji były zachowane. W 2017 roku wpłynęła też skarga klienta na działalność Banku, która została wyjaśniona. Bank z tego tytułu nie poniósł kosztów.

Nie wystąpiły żadne sprawy sądowe prowadzone przez Bank i przeciwko Bankowi oraz nie zostały poniesione koszty przez Bank w wyniku niekorzystnych rozstrzygnięć spraw sądowych.

Zatwierdzony przez Zarząd i Radę Nadzorczą akceptowalny poziom ryzyka w postaci limitów ostrożnościowych dla poszczególnych klas zdarzeń ryzyka operacyjnego nie został naruszony.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w 2017r. nie miały istotnego wpływu oraz nie zagrażały bezpieczeństwu działalność Banku Spółdzielczego w Łomży.

Bank realizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego, ewidencjonuje i

przeprowadza analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W koniecznych przypadkach podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące w szczególności zmianę procesów wewnętrznych banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizowanie odpowiednich szkoleń dla pracowników.

XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447

Bank według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku posiadał następujące ekspozycje kapitałowe:

- 1) akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
- 2) pozostałe udziały,

Tabela 10. Posiadane akcje i udziały wg stanu na 31.12.2017r.

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa
Akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A	2345,05
Udziały w podmiotach finansowych	32,00
Udziały w pozostałych podmiotach niefinansowych	0,05
Razem	2377,1

Zaangażowanie kapitałowe Banku na dzień 31 grudnia 2017r. wynosiło 2 377,1 tys. zł, tj. 8,6% funduszy własnych.

Bank w roku 2017 angażował się w aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Zestawienie dłużnych papierów wartościowych oraz pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych wg stanu na 31.12.2017r. przedstawiono poniżej:

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa
Aktywa finansowe dostępna do sprzedaży	49 462
w tym - Obligacje skarbowe	10 108

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny.

XV. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448

Ryzyko stopy procentowej w Banku dotyczy ryzyka w księdze bankowej. Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko, na jakie narażony jest wynik finansowy Banku z powodu zmian stóp procentowych. Wynika ono z niedopasowania aktywów i pasywów. Bank prezentuje ostrożnościowe podejście do ryzyka stopy procentowej.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest redukcja negatywnego wpływu zmian rynkowej stopy procentowej na sytuację finansową Banku i maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych. Bank wprowadził i monitorował odpowiednie do skali działania limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Bank podejmuje następujące działania:

- 1) dokonuje analiz prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych w przyszłości,
- 2) analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz porównywalnej oferty konkurencyjnych banków,
- 3) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych, natomiast Rada Nadzorcza Banku w okresach kwartalnych. W przypadku wzrostu poziomu ryzyka raporty mogą być opracowywane częściej.

W ramach ryzyka stopy procentowej, Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- 1) ryzyko przeszacowania - ryzyko niedopasowania terminów zmian oprocentowania aktywów odsetkowych i pasywów odsetkowych,
- 2) ryzyko bazowe- ryzyko wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

- 3) ryzyko opcji klienta-wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej, usytuowanej w portfelu bankowym i obejmują kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego typu depozyty, pozwalające deponentom wycofać środki w dowolnym momencie,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości-polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi danego rynku lub indeksu, odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania.

Depozyty o nieokreślonym terminie wymagalności (depozyty bieżące) ujmowane są w analizie wg. wartości nominalnej.

Jako pozycje o oprocentowaniu zależnym od Banku ujmowane są w przedziale przeszacowania powyżej 1 dnia do 1 miesiąca.

W zestawieniu luki przeszacowania przedstawionej poniżej zgodnie z przyjętą metodologią pominięto pozycje nieoprocentowane oraz kredyty w sytuacji zagrożonej.

Tabela 11. Luka niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami na dzień 31.12.2017r. prezentuje się następująco:

Wyszczególnienie:									
	Ogółem	1 dzień	od 2 do 30 dni	pow. 1 m-ca do 3 m-cy	pow. 3 m-cy do 6 m-cy	pow. 6 m-cy do 12 m-cy	pow. 1 roku do 2 lat	pow. 2 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat
Aktywa wrażliwe na zmianę oprocentowania	399 676	301 759	97 731	29	0	0	20	14	123
Pasywa wrażliwe na zmianę oprocentowania	385 211	214 631	149 409	11 207	6 411	518	0	0	3 035
Luka netto	14 465	87 128	-51 678	-11 178	-6 411	-518	20	14	-2 912
Luka skumulowana		87 128	35 450	24 272	17 861	17 343	17 363	17 377	14 465

Na podstawie luki stwierdzić można, iż Bank w niewielkim stopniu angażował się w produkty czy instrumenty, których termin przeszacowania przekraczał 12 miesięcy.

Bank dążył do ograniczenia wrażliwości na spadki stóp procentowych poprzez stosowanie zmiennych stóp procentowych. W aktywach oprocentowanych aktywa o stopach zmiennych stanowią 75,20 %, w pasywach środki o stopach zmiennych stanowią 84,80 %

Na bazie raportu luki terminów przeszacowania oszacowano wpływ potencjalnej zmiany stóp procentowanych o 200 pb. na wartość ekonomiczną kapitału. Analiza wykazała, że w scenariuszu negatywnym, tj. przy równoległym przesunięciu krzywej dochodowości o 200 pb. w dół, wartość ekonomiczna kapitału obniży się o 198,50 tys. zł, tj. 0,72 % kapitałów własnych Banku na 31.12.2017 roku.

Tabela 12. Zmiana wyniku odsetkowego w wyniku zmiany (+/-) stóp procentowych na 31.12.2017r.

Wyszczególnienie (w tys. zł.)	Kapitał własny	Zmiana kapitału własnego	% zmiana kapitału własnego
Wzrost stóp o 200 pb.	27630	912,50	3,3
Spadek stóp o 200 pb.		-1997,80	-7,2

XVI. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449

Nie dotyczy.

XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450

Polityka wynagrodzeń przygotowywana jest przez Zarząd i zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku. W 2017 roku Rada Nadzorcza zapoznała się z raportem z przeglądu zasad polityki zmiennych składników wynagrodzeń i pozytywnie oceniła ich stosowanie. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komisji/komiteu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

Informacje w zakresie Polityki wynagrodzeń zawarto w Załączniku Nr 1.

Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR -**nie dotyczy**.

XVIII. Dźwignia finansowa – art. 451

Wskaźnik dźwigni oblicza się jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku i wyraża jako wartość procentową. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału.

Tabela13. Miary ekspozycji całkowitej i wartość

Wyszczególnienie	Wartość
Kapitał T1:	23 346
Aktywa bilansowe	414 559
Pozycje pozabilansowe	3 152
Razem wartość ekspozycji	417 711
Wskaźnik dźwigni	5,59%

Kształtowanie się wskaźnika dźwigni w 2017 roku znajduje się na zadowalającym poziomie.

XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452

Nie dotyczy.

XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego - art. 453

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami wobec MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa i wobec rolników indywidualnych) z wagą ryzyka 100% stosuje się współczynnik korygujący 0,7619.

Ponadto kredytom zabezpieczonych nieruchomością mieszkaniową przypisuje się wagę ryzyka 35% po spełnieniu następujących warunków łącznie:

- jeżeli jest aktualna wycena sporządzona przez rzeczoznawcę majątkowego,

-połowa wartości hipoteki pokrywa kwotę kredytu,

- jeżeli jest aktualne ubezpieczenie nieruchomości.

XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454

Nie dotyczy.

**XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego –
art. 455**

Nie dotyczy.

XXIII. Ryzyko płynności

Płynność w Banku polega na zapewnieniu zdolności do wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań przez Bank w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia dodatkowych kosztów. Adekwatny poziom płynności, uwzględniający specyfikę prowadzonej działalności, oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych, na poziomie zapewniającym pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki ze strony klientów banku (deponenci i kredytobiorcy).

Celem Banku w zakresie utrzymania płynności jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie. Tak przyjęty cel, sprowadza zagadnienia płynności do obszaru stabilności źródeł finansowania Banku oraz możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości.

W związku z powyższym, celem zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury bilansu Banku oraz zobowiązań pozabilansowych, aby zapewnić stałą zdolność do regulowania zobowiązań, uwzględniającą charakter prowadzonej działalności oraz mogące się pojawić potrzeby w wyniku zmian na rynku pieniężnym lub zachowań klientów. Bank utrzymuje płynność kierując się realizacją następujących celów operacyjnych:

- zachowanie zdolności do rozliczeń płatności przez rachunek w Banku BPS,

- utrzymywanie pożądanego poziomu aktywów płynnych pozwalającego na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku,
- uwzględnienie potrzeb płynności finansowej na etapie przygotowywania rocznych i długookresowych planów działalności Banku (w szczególności planów akcji kredytowej).

W procesie zarządzania płynnością Bank sprawuje kontrolę nad:

- strukturą bilansu oraz pozycji pozabilansowych w poszczególnych walutach,
- projekcją przepływów pieniężnych,
- polityką cenową i ofertą produktową.

Zarządzając płynnością Bank bierze pod uwagę szereg czynników zewnętrznych, będących poza kontrolą Banku takich jak:

- wymagania wynikające z regulacji wydawanych przez odpowiednie organy UE,
- polityka pieniężna Banku Centralnego,
- regulacje wydawane przez KNF,
- sytuacja gospodarcza kraju,
- dopłaty unijne.

Zarządzanie płynnością odbywa się zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Bank Spółdzielczy w Łomży jest zrzeszony z Bankiem BPS S.A. W ramach realizacji funkcji zrzeszeniowej w zakresie płynności, głównym zadaniem Banku Zrzeszającego jest wspomaganie zrzeszonych Banków Spółdzielczych w procesie osiągnięcia wymaganego przez KNF poziomu nadzorczych miar płynności. Zadanie to jest realizowane przede wszystkim w oparciu o „Instrukcję w sprawie zasad ustalenia limitów zaangażowania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w zrzeszonych bankach spółdzielczych”, która określa kwotę limitu zaangażowania finansowego w tym limitu lokacyjnego i limitu debetowego.

Głównymi zadaniami Banku Zrzeszającego w zakresie zarządzania płynnością Zrzeszenia są:

- utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za Banki Spółdzielcze,
- finansowanie Banków Spółdzielczych w ciągu dnia operacyjnego,

- zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych Banków Spółdzielczych poprzez przyjmowanie depozytów,
- przeprowadzane z Bankami Spółdzielczymi transakcje obrotu bonami pieniężnymi i skarbowymi papierami wartościowymi,
- dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od Banków Spółdzielczych,
- udzielanie Bankom Spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń i gwarancji bankowych,
- administrowanie środkami zgromadzonymi na Funduszach Pomocowych.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza
- 2) Zarząd Banku, sprawujący główną funkcję zarządczą w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności w Banku sprawuje Prezes Zarządu;
- 3) Członek Zarządu / Główny Księgowy;
- 4) Sekcja Analiz i Ryzyk Bankowych oraz Sekcja Sprawozdawczości;
- 5) Sekcja do spraw Zgodności;
- 6) Pozostali pracownicy;
- 7) Kontrola wewnętrzna sprawowana przez BPS (instytucjonalna) wykonywana na podstawie umowy z Bankiem Zrzeszającym przeprowadza kontrolę poprawności zarządzania ryzykami.

Metody pomiaru i monitorowania płynności finansowej Banku:

- 1) Nadzorcze miary płynności wynikające z Uchwały KNF oraz normy płynności wynikające z Rozporządzenia CRR (codziennie);
- 2) Ocena jakości źródeł finansowania (w okresach miesięcznych) polegająca na:
  - Określeniu stabilności pasywów (osad);
  - Ustaleniu zrywalności depozytów terminowych;
  - Zbadaniu koncentracji depozytów wg grup podmiotowych;
  - Analizy „dużych deponentów”;
  - Analiza „dużych depozytów”.

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

- 3) Analiza struktury aktywów (w okresach miesięcznych);
- 4) Analiza urealnionej luki płynności (w okresach miesięcznych);
- 5) Ocena wskaźnikowa płynności (w okresach miesięcznych);
- 6) Prognozowanie ekspozycji na ryzyko płynności (w okresach miesięcznych);
- 7) Testy warunków skrajnych (w okresach miesięcznych).

Zgodnie z Uchwałą 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego Bank Spółdzielczy w Łomży dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień roboczy. W 2017r. nadzorcze miary płynności kształtowały się na bezpiecznym poziomie. Zarówno płynność krótkoterminowa, jak i długoterminowa były niezagrożone. Wartość miar na dzień 31.12.2017 przedstawia się następująco:

Aktywa*		w tys. zł	
A1	Podstawowa rezerwa płynności	64 515,75	
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	73093,41	
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	15843,82	
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	246301,57	
A5	Aktywa niepłynne	14683,19	
Pasywa*		w tys. zł	
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	27630,39	
B2	Środki obce stabilne	327628,72	
B3	Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym	0	
B4	Pozostałe zobowiązania	1627,63	
B5	Środki obce niestabilne	59331,97	
Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) - B5)	0,00	78277,19
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) / B5)	1,00	2,32
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,00	1,88
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1 + B2) / (A5 + A4))	1,00	1,36

* z uwzględnieniem korekt wynikających z metodologii wyznaczania nadzorczych miar płynności

Bank Spółdzielczy w Łomży kalkuluje na każdy dzień roboczy przewidziane w Rozporządzeniu CRR normy płynności:

**Uchwała Nr 111 /2018 Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomży
z dnia 22 czerwiec 2018 r.**

1. Wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR, który służy do identyfikacji rozmiarów wysoce płynnych aktywów, których utrzymanie może zrównoważyć odpływ pieniądza w okresie najbliższych 30 dni. Na 31.12.2017r. wskaźnik kształtował się na poziomie 115%.

2. Wskaźnik płynności długoterminowej NSFR, ma pokazać w jakim stopniu Bank zabezpiecza stabilne finansowanie w okresie długoterminowym (powyżej 1 roku). Na 31.12.2017r. wskaźnik kształtował się na poziomie 109%.

3. Luka płynności - zestawienie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w danym przedziale czasowym uwzględniające założenia co do możliwych zachowań pozycji aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w celu realnego ustalenia przyszłego poziomu płynności.

Zestawienie płynności urealnionej

	a"vista	>24h <=7 dni	>7 dni <=1 m-ca	>1 m-c <=3 m-cy	>3 m-cy <=6 m-cy	>6 m-cy <=1 rok	>1 rok <=2 lata	>2 rok <=5 lata	5 rok <=10 lat	>10 lat <=20 lat	>20 lat
Luka	-33 942	56 773	31 917	1 573	10 402	19 748	31 820	77 761	62 545	20 914	-299 259
Luka skumulowana	-33 942	22 831	54 748	56 321	66 723	86 471	118 291	196 052	258 597	279 511	-19 748

Zarządzanie płynnością śróddzienną i dzienną polega na ustaleniu ilości środków płynnych potrzebnych do realizacji wszystkich zobowiązań pieniężnych w każdym dniu roboczym.

W celu zabezpieczenia ryzyka płynności Bank utrzymuje odpowiedni poziom nadwyżki płynnych aktywów, które charakteryzują się w szczególności wysoką jakością kredytową, łatwą zbywalnością oraz wysoką płynnością na rynku. W ramach nadwyżki płynności uwzględniane są między innymi obligacje skarbowe oraz bony pieniężne NBP. Bank na dzień 31.12.2017 roku posiadał nadwyżkę płynności (aktywa płynne) w wysokości 53.932 tys. zł.

Podstawowym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, głównie gospodarstw domowych, co stanowi 79,77 % depozytów ogółem.

W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadzał w okresach miesięcznych następujące testy warunków skrajnych:

- Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały 386/2008 KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,
- Odwrócony test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały 386/2008 KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,
- Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów.
- Test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi klientów banku w w przypadku różnej dynamiki wypływów środków.
- Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego.
- Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego.
- Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego oraz spadku depozytów terminowych.

Przeprowadzone scenariuszowe testy warunków skrajnych nie wykazały zagrożeń płynności Banku. O wynikach testów informowany był Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza.

Bank działając jako instytucja społecznego zaufania, był przygotowany do przewyciężenia każdej z możliwych przyczyn powstania ryzyka utraty płynności. Plany awaryjne opracowane zostały na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazałyby się bezskuteczne. Szczegółowy wykaz podejmowanych działań w sytuacji awaryjnej zostały zawarte w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Łomży”.

Bank monitoruje płynność na każdy dzień roboczy. Zarząd Banku raz w miesiącu otrzymuje raport w zakresie ryzyka płynności oraz raport z przestrzegania limitów i w oparciu o powyższe dokonuje oceny ryzyka płynności. Raporty przekazywane

Zarządowi w szczególności zawierają wyniki analiz dotyczących poszczególnych metod w zakresie monitorowania ryzyka płynności tj.

1. Ocenę jakości źródeł finansowania polegającą na:
  - a. Określeniu stabilności pasywów (osad);
  - b. Ustaleniu zrywalności depozytów terminowych;
  - c. Zbadaniu koncentracji depozytów wg grup podmiotowych;
  - d. Analizy „dużych depozytów i deponentów”;
2. Analizę struktury aktywów;
3. Analizę urealnionej luki płynności;
4. Ocenę wskaźnikową płynności (w tym również nadzorczych miar płynności wynikających z Uchwały KNF oraz norm płynności wynikających z Rozporządzenia CRR);
5. Prognozy ekspozycji na ryzyko płynności;
6. Testy warunków skrajnych.

Rada Nadzorcza Banku otrzymuje kwartalną syntetyczną informację w zakresie ryzyka płynności oraz pełny raport z przestrzegania limitów wg stanu na ostatni dzień kwartału i w oparciu o nie dokonuje analizy i oceny ryzyka płynności. Z informacjami powyższymi Rada Nadzorcza zostaje zapoznana na pierwszym posiedzeniu po zakończeniu kwartału.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem płynności przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.